

1 Vad finns det för olika former av säkerhetsåtgärder?

Syftet med säkerhetsåtgärder (*mesures conservatoires/bewarende maatregelen*) är att skydda rättigheter. I praktiken kan borgenärer använda dessa åtgärder för att skydda sig mot risken att deras gäldenärer inte betalar sin skuld.

Om rena säkerhetsåtgärder inte räcker till, kan domstolen förordna om interimistiska åtgärder (*mesures provisoires/voorlopige maatregelen*). Sådana åtgärder har liknande verkningar som ett förväntat beslut i förhandlingarna om sakfrågan. I den slutliga domen bekräftas eller hävs sedan dessa interimistiska åtgärder.

Domstolen kan förordna om interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder med avseende på gäldenärens tillgångar. Vid indrivning av skulder gäller principen att gäldenären är skyldig att använda alla sina tillgångar för att reglera skulden, både lös egendom (kontanter, möbler, smycken, aktier) och fast egendom (mark, byggnader, bostad). Borgenären kan även ställa krav på gäldenärens rättigheter (banktillgodohavanden, lön).

1.1 Säkerhetsåtgärder

A. Kvarstad

I brådskande fall kan en borgenär ansöka hos domstolen om tillstånd att, där detta är möjligt, belägga en av gäldenärens tillgångar med kvarstad (*saisie conservatoire/bewarend beslag*) (artikel 1413 i processlagen (*Code judiciaire/Gerechtig Wetboek*)). Gäldenären kan inte längre fritt förfoga över tillgångar som har belagts med kvarstad. Han eller hon kan alltså inte längre sälja, skänka bort eller belåna dessa tillgångar. Att gäldenären inte längre fritt kan förfoga över tillgångarna gäller endast till förmån för den borgenär som har ansökt om kvarstad. Gäldenären förblir ägare till egendomen och har rätt att nyttja den.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Ett beslut om att ta egendom i förvar (*séquestre/sekwestering*) innebär att den omtvistade egendomen tas i förvar fram till den slutliga domen (artikel 1955 ff i civillagen (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*)). Förvarstagandet kan avtalas mellan parterna (*séquestre conventionnel/conventioneel sekwestering*) eller förordnas av domstol (*séquestre judiciaire/gerechtig sekwestering*). I motsats till vanligt beslagtagande kan även fast egendom tas i förvar (artikel 1959 i civillagen).

C. Inventarieförteckning

Syftet med att upprätta en inventarieförteckning eller bouppteckning (*inventaire/inventaris* eller *boedelbeschrijving*) är att på begäran av borgenärer, makar eller arvingar fastställa omfattningen av ett arv, de gemensamma tillgångarna i ett äktenskap eller ett oskiftat dödsbo (artikel 1175 i civillagen). Personer som kräver en bouppteckning har rätt att välja en notarie som ska upprätta den officiella förteckningen över tillgångarna. Om parterna inte kan komma överens är det fredsdomaren (*juge de paix/vrederechter*) som utser notarien (artikel 1178 i processlagen). Om en tvist uppstår är det fredsdomaren som har behörighet att avgöra tvisten.

D. Försegling

Tillgångar som har tagits i förvar under försegling (*aposition des scellés/verzegeling*) kan i praktiken inte nyttjas. Om de intressen som ska skyddas är särskilt viktiga kan borgenärer, makar eller arvingar kräva att tillgångar som ingår i makars giftorättsgods, i ett arv eller i ett oskiftat dödsbo (artikel 1148 i processlagen) ska förseglas. Ansökan görs till fredsdomaren. Fredsdomaren kan förordna att förseglingen ska brytas på begäran av den ursprungliga sökanden eller på begäran av en borgenär, en make/maka eller en arvinge. Invändningar mot brytandet av förseglingen ska också inges till fredsdomaren.

1.2 Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder är åtgärder som kan hävas eller återkallas. De kan förordnas i ett interimistiskt förfarande (*référé/kort geding*) eller när målet prövas i sak.

1.3 Provisorisk verkställighet

Det är möjligt att, under strikta villkor, förordna om provisorisk verkställighet av en dom som ännu inte vunnit laga kraft.

Med förbehåll för de undantag som föreskrivs i lag, eller om domstolen i ett motiverat beslut beslutar annorlunda, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 1414, innebär en invändning (*opposition/verzet*) som inges mot den lagakraftvunna domen i målet att verkställigheten av denna skjuts upp.

Med förbehåll för de undantag som föreskrivs i lag, eller om domstolen i ett motiverat beslut beslutar annorlunda, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 1414, kan den lagakraftvunna domen i målet provisoriskt verkställas, oavsett ett eventuellt överklagande (*appel/hoger beroep*), och utan att säkerhet krävs, om inte domstolen har förordnat att säkerhet ska ställas (artikel 1397 i processlagen).

2 Under vilka förutsättningar kan säkerhetsåtgärder beslutas?

2.1 Förfarandet

A. Kvarstad

En person som har vunnit ett mål, även om domen har meddelats i ett annat land, kan anmoda ett exekutionsbiträde (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*) att belägga gäldenärens tillgångar med kvarstad. Om dom ännu inte har meddelats krävs ett domstolsbeslut för att tillgångarna ska kunna beläggas med kvarstad.

Ansökan görs till utmätningsdomaren (*juge des saisies/beslagrechter*) och behandlas på samma sätt som en ansökan i ett interimistiskt förfarande (artikel 1395 i processlagen). Det måste gå minst två dagar mellan stämningsansökan och förhandlingen. I brådskande fall kan dock denna period förkortas.

En ansökan ex parte (*requête unilatérale/eenzijdig verzoekschrift*) kan inges av en advokat till utmätningsdomaren, som kan bevilja ansökan. Domstolen ska fatta sitt beslut inom åtta dagar. Ett exekutionsbiträde ska delge gäldenären detta beslut tillsammans med meddelandet om kvarstad, så att gäldenären får kännedom om det förfarande som inletts mot honom eller henne.

Beslutet är provisoriskt verkställbart och är endast bindande mellan parterna. Utmätningsdomaren kan när som helst ändra eller häva beslutet på grund av förändrade omständigheter. De avgifter som exekutionsbiträdet tar ut regleras genom den kungliga förordningen av den 30 november 1976 (offentliggjord i Belgiens officiella kungörelseorgan den 8 februari 1977).

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Vid ett avtal om att egendom ska tas i förvar räcker det med ett giltigt avtal mellan parterna. I så fall krävs inget domstolsingripande. En domstol kan dock även förordna att egendom ska tas i förvar.

I båda fallen utses en förvaltare (*gardien judiciaire/gerechtelijke bewaarder*), antingen genom överenskommelse eller av domstolen. Förvaltaren ska sörja för att de anförtrodda tillgångarna förvaltas på bästa möjliga sätt. Han eller hon är skyldig att återställa tillgångarna om beslutet om att ta egendomen i förvar hävs. Förvaltaren har rätt till en lagstadgad ersättning (artikel 1962.3 i civilagen).

C. Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder måste alltid begäras av domstol, antingen i ett interimistiskt förfarande eller i samband med sakprövningen av ett mål. Även en skiljedomare kan förordna om interimistiska åtgärder (artikel 1696 i processlagen).

Ordföranden för distriktsdomstolen (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) kan förordna om en interimistisk åtgärd i alla brådskande fall som inte enligt lag ligger utanför domstolens behörighet (artikel 584.1 i processlagen). En sådan åtgärd måste vara rent provisorisk och får inte ha oåterkalleliga följder. Ordföranden för arbetsdomstolen (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*) och ordföranden för handelsdomstolen (*tribunal de commerce/rechtbank van koophandel*) kan också förordna om interimistiska åtgärder i brådskande ärenden som omfattas av deras respektive behörighet.

Beslut i interimistiska förfaranden får inte föregripa avgörandet av saken i målet, vilket innebär att ett sådant beslut endast är bindande mellan parterna. Den domstol som dömer i målet får inte vara bunden av det, vilket innebär att den domstol som fattar beslut i brådskande ärenden endast kan förordna om interimistiska åtgärder.

I ett mål om äktenskapsskillnad kan ordföranden för familjedomstolen (*tribunal de la famille/familierechtbank*) förordna om interimistiska åtgärder i frågor som rör makars och deras barns person, tillgångar och underhåll (artikel 1280.1 i processlagen).

Exekutionsbiträdet underrättar motparten om vilka åtgärder som fastställts och ålägger denne att rätta sig efter dessa, om nödvändigt vid äventyr av tvångsverkställighet eller vite. De avgifter som exekutionsbiträdet tar ut regleras genom den kungliga förordningen av den 30 november 1976 (offentliggjord i Belgiens officiella kungörelseorgan den 8 februari 1977).

När fredsdomaren prövar ett mål i första instans kan denne förordna om interimistiska åtgärder för den tid som makar eller registrerade partner fortsätter att leva tillsammans efter att deras förhållande har tagit slut. Sådana åtgärder kan exempelvis röra den gemensamma bostaden, barnen eller barnens tillgångar. Dessa åtgärder är endast preliminära och upphör när parterna inte längre lever tillsammans. De avgör inte hur de långsiktiga skilsmäsoarrangemangen kommer att se ut. De slutliga skilsmäsoarrangemangen ska beslutas av distriktsdomstolen.

D. Provisorisk verkställighet

En dom är en exekutionstitel. Så länge domen inte har vunnit laga kraft kan den emellertid inte verkställas. Med förbehåll för de undantag som föreskrivs i lag, eller om domstolen i ett motiverat beslut beslutar annorlunda, skjuts verkställigheten upp så länge en invändning kan lämnas in. Verkställigheten skjuts dock inte upp av den omständigheten att det är möjligt att inge överklagande till en överrätt eller ett överklagande i en rättsfråga till kassationsdomstolen (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*) (artikel 1397 i processlagen).

Den domstol som meddelade domen kan tillåta provisorisk verkställighet av domen, utom i de fall då lagen förbjuder detta (artikel 1399 i processlagen), exempelvis i mål som rör personers rättsliga ställning.

Om den provisoriska verkställigheten kan genomföras sker detta på den sökande partens risk. Domstolen har möjlighet att förena den provisoriska verkställigheten med villkoret att den parten ställer säkerhet (artikel 1400 i processlagen). Detta innebär att parten kan få domen provisoriskt verkställd, men att denne måste deponera ett belopp eller en bankgaranti hos kontoret för deponering av säkerheter (*Caisse des dépôts et consignations/Deposito- en Consignatiekas*). Skälet till detta är att domen kan ändras vid ett överklagande och att svaranden i så fall kan tilldömas skadestånd.

2.2 Huvudförutsättningar

A. Kvarstad

Beslut om kvarstad kan endast fattas i brådskande fall och på villkor att skulden är obestridd, fastställd och har förfallit till betalning.

Brådskande omständigheter råder när gäldenären solvens hotas, och därmed äventyrar borgenärens rätt till gäldenärens tillgångar. Kvarstad får inte användas som påtryckningsmedel, men kan vara motiverat om gäldenären rent objektivt befinner sig i en svår ekonomisk situation. Det måste finnas ett visst mått av brådskande, såväl vid tidpunkten för beslutet om kvarstad som vid den tidpunkt då domstolen ska fatta sitt slutgiltiga beslut i ärendet.

Borgenärens fordran måste vara obestridd, vilket innebär att den ska vara tillräckligt välgrundad och rimligen inte kan ifrågasättas. Den måste dessutom avse ett fastställt belopp. Beloppet måste ha fastställts, eller det ska åtminstone vara möjligt att göra en preliminär uppskattning av beloppet. Om det exakta beloppet ännu inte har fastställts gör domstolen en uppskattning av beloppet. Slutligen måste skulden ha förfallit. Borgenären måste med andra ord ha rätt att kräva att den betalas. I artikel 1415 i processlagen specificeras detta villkor, så att även betalningskrav på framtida periodiska intäkter (underhåll, hyra, ränta) och till och med villkorliga och potentiella fordringar kan omfattas av kvarstad.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

En domstol kan besluta att ta lös egendom som belagts med kvarstad i förvar. Den kan även ta fast och lös egendom i förvar när det är omtvistat vem av två eller flera personer som är ägare till egendomen eller har egendomen i sin besittning och ta varor som gäldenären erbjuder som betalning för skulden i förvar (artikel 1961 i civilagen). Generellt gäller denna regel närhelst omständigheterna i ett mål motiverar att egendom tas i förvar av säkerhetsskäl för att se till att egendomen kvarstår i samma skick i väntan på att en tvist avgörs. Det krävs inte att fallet är brådskande. Domstolarna ska dock använda denna åtgärd med försiktighet, eftersom det är en allvarlig åtgärd som endast kan vidtas i undantagsfall och när det finns tillräckligt starka skäl.

C. Interimistiska åtgärder

Ett mål kan endast handläggas genom ett interimistiskt förfarande när det är så brådskande att sökanden, om ingen omedelbar lösning hittas, kommer att lida en betydande förlust eller andra allvarliga men. Brådskande är således ett grundläggande krav för att ett interimistiskt förfarande ska kunna tillämpas.

Interimistiska åtgärder i mål som prövas i sak måste också ha akut karaktär. Man talar därför om att man kan göra en framställan till fredsdomaren om "brådskande interimistiska åtgärder" (*mesures provisoires urgentes/dringende voorlopige maatregelen*).

D. Provisorisk verkställighet

Kriteriet för domstolarna när de ska fatta beslut om huruvida provisorisk verkställighet ska förordnas är vilka risker borgenären kan utsättas för om domens verkställighet fördröjs i onödan eller förhindras av motparten. Om motparten överklagar domen enbart i syfte att förhindra verkställighet utgör detta tillräcklig grund för att begära provisorisk verkställighet av domen hos den domstol som meddelade den ursprungliga domen. För vissa typer av mål är detta dock förbjudet (se ovan).

3 Säkerhetsåtgärdernas syfte och innebörd?

3.1 Vilka typer av tillgångar kan bli föremål för säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

Alla typer av egendom (lös, fast, immateriell) kan beläggas med kvarstad. Det finns dock vissa typer av tillgångar som inte (eller endast delvis) kan utmätas. Vilka tillgångar som inte kan utmätas är fastställt i lag, antingen på grund av tillgångarnas natur eller på grund av förhållandet mellan tillgångarna och gäldenären.

Vilka tillgångar som inte kan utmätas anges i artikel 1408 i processlagen. Det rör sig i korthet om absolut nödvändiga tillgångar, dvs. tillgångar som gäldenären behöver för att denne eller dennes barn ska kunna fortsätta att studera, tillgångar som gäldenären behöver för sin yrkesutövning, eller tillgångar

som gäldenären behöver för att utöva sin religion samt för mat och bränsle. I artikel 1410.2 i processlagen anges vilka penningbelopp som aldrig får utmätas. Dessa inbegriper bland annat barnbidrag och minimilön.

Lön och liknande inkomster kan endast delvis utmätas. Vilka belopp som får utmätas anges i artikel 1409.1 i processlagen och anpassas från år till år genom en kunglig förordning på grundval av konsumentprisindex. Genom artikel 1410.1 i processlagen har de tillgångar undantogs från utmätning utvidgats till att även omfatta andra inkomstkällor, som underhåll, pensioner och ersättning för arbetslöshet, olyckshändelser på arbetsplatsen och invaliditet.

De tillgångar som belagts med kvarstad förtecknas av exekutionsbiträdet i en officiell förteckning i syfte att senare eventuellt säljas, såvida inte exekutionsbiträdet träffar en överenskommelse med borgenären. Det är straffbart och strikt förbjudet att göra sig av med egendom som har registrerats av ett exekutionsbiträde.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

En domstol kan besluta att ta lös egendom som belagts med kvarstad i förvar. Den kan även ta fast och lös egendom i förvar när det är omtvistat vem av två eller flera personer som är ägare till egendomen eller har egendomen i sin besittning och ta varor som gäldenären erbjuder som betalning för skulden i förvar (artikel 1961 i civilagen).

C. Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder kan förordnas i alla typer av interimistiska förfaranden. Ordföranden för distriktsdomstolen är behörig i alla civilrättsliga tvister.

Arbetsrättsliga och handelsrättsliga tvister handläggs av ordföranden för arbetsdomstolen eller ordföranden för handelsdomstolen.

Familjedomstolen kan förordna om interimistiska åtgärder för återstoden av den tid som gifta eller registrerade partner fortsätter att leva tillsammans när det råder oenighet mellan dem. Sådana åtgärder kan exempelvis röra den gemensamma bostaden, barnen eller barnens tillgångar. Denna bestämmelse gäller endast gifta par (artikel 223.1 i civilagen) och personer som har registrerat partnerskap (artikel 1479.1 i civilagen), men inte personer som i praktiken lever i ett samboförhållande.

D. Provisorisk verkställighet

En domstol som meddelar en slutgiltig dom kan i princip alltid ge tillstånd till provisorisk verkställighet av domen, utom i de fall som anges i lag (artikel 1399 i processlagen).

3.2 Vilka rättsverkningar har säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

Ägaren till de tillgångar som belagts med kvarstad förlorar inte äganderätten till tillgångarna eller rätten att använda dem eller få avkastning från dem (användning, uthyrning, inkomst, vinst). Den enda begränsning som gäller är att tillgångarna inte får säljas eller belånas. Denna inskränkning i rätten att förfoga över tillgångarna innebär att varje sådan transaktion som gäldenären ändå gör i sig är giltig, men att den inte kan göras gällande gentemot borgenären. Borgenären kan således bortse från sådana transaktioner och förfara som om de inte hade ägt rum.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Ett beslut om att ta egendom i förvar innebär, i likhet med normalt beslagtagande, att den fysiska besittningen av tillgångarna övergår till förvaltaren av egendomen. Förvaltaren får endast vidta bevarande åtgärder.

C. Interimistiska åtgärder

Ej tillämpligt.

D. Provisorisk verkställighet

Provisorisk verkställighet innebär att en dom verkställs även om den fortfarande kan överklagas eller en invändning har ingetts. Sökanden bär den risk som är kopplad till verkställigheten (se ovan).

3.3 Vilken giltighet har säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

Kvarstad är i princip tidsbegränsad till tre år. Domstolen kan fastställa en kortare tidsperiod. Kvarstadsbeslutet kan förnyas så länge den ursprungliga tidsfristen inte har löpt ut. Ett förnyande, som i praktiken innebär en förlängning av den befintliga tidsfristen, är tillåtet när det finns goda grunder för detta och om det fortfarande råder brådskande omständigheter.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Lagen föreskriver ingen tidsfrist för hur länge ett beslut om att ta egendom i förvar får gälla. Åtgärden hävs när risken för att tillgångarna inte ska förbli orörda är eliminerad och en slutlig uppgörelse inte längre äventyras.

C. Interimistiska åtgärder

Lagen föreskriver ingen tidsfrist för hur länge interimistiska åtgärder får gälla. Slutgiltig dom i målet kan bekräfta eller häva åtgärderna.

D. Provisorisk verkställighet

Ej tillämpligt.

4 Är det möjligt att överklaga ett beslut om en säkerhetsåtgärd?

A. Kvarstad

Om utmätningsdomaren avslår en begäran om kvarstad kan borgenären överklaga beslutet inom en månad från delgivningsdagen (artiklarna 1419.1 och 1031 i processlagen) Ärendet handläggs på samma sätt som inför utmätningsdomaren, och domen meddelas av domstolen efter enskild överläggning (*en chambre du conseil in raadkamer*). Om överklagandet leder till att beslutet ändras och begäran om kvarstad bifalls, och gäldenären vill förhindra att egendomen beläggas med kvarstad, måste gäldenären väcka talan mot denna dom vid appellationsdomstolen (*cour d'appell/hof van beroep*) i egenskap av berörd tredje man (*tierce opposition/derdenverzet*).

Om utmätningsdomaren bifaller en begäran om kvarstad kan den person vars egendom ska beläggas med kvarstad och andra berörda parter väcka talan mot beslutet i egenskap av berörd tredje man (artikel 1419 i processlagen). Talan måste väckas inom en månad från delgivningen av beslutet, och prövas av den domare som meddelade beslutet (artikel 1125 i processlagen). En sådan talan har ingen suspensiv verkan, såvida inte utmätningsdomaren går med på att skjuta upp verkställigheten.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Ej tillämpligt vid egendom som tas i förvar genom avtal mellan parterna.

Ett domstolsbeslut om att ta egendom i förvar kan överklagas i enlighet med de förfaranden som anges i processlagen.

C. Interimistiska åtgärder

En part som har fått ett beslut emot sig i ett interimistiskt förfarande har möjlighet att överklaga beslutet eller att väcka talan i egenskap av berörd tredje man. Överklaganden av beslut som har fattats av ordföranden för distriktsdomstolen eller ordföranden för handelsdomstolen prövas av appellationsdomstolen.

Överklaganden av beslut som har fattats av ordföranden för arbetsdomstolen ska inges till arbetsdomstolen (*cour du travail/arbeidshof*).

Tidsfristen för att överklaga eller väcka talan är en månad från exekutionsbiträdets delgivning av beslutet i förfaranden som inleds genom kallelse till domstolsförhandling (*assignation/dagvaarding*) eller frivillig inställelse (*comparution volontaire/vrijwillige verschijning*), och en månad från delgivning av domen genom en rättslig skrivelse (*plii judiciaire/gerechtsbrief*) om beslutet meddelades till följd av en ansökan ex parte.

D. Provisorisk verkställighet

Det går inte att överklaga ett beslut om provisorisk verkställighet. Appellationsdomstolen har inte behörighet att förbjuda eller skjuta upp ett beslut om provisorisk verkställighet (artikel 1402 i processlagen).

Senaste uppdatering: 24/10/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.